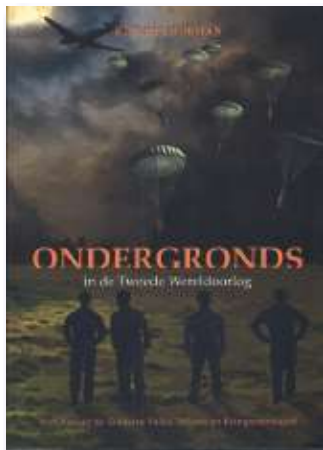

RECENSIES

Ondergronds in de Tweede Wereldoorlog- Verhalen uit de Gelderse Vallei, Veluwe en Krimpenerwaard

Auteur: José Huurdeman. Uitgave: Historische Kring Leusden/ Drukkerij Wilco.

ISBN-nummer 9789082969801, 464 pag., paperback, prijs € 19,95, exclusief verzendkosten. Verkrijgbaar via <https://boeken.historieleusden.nl/>. Verschenen 2019.

De Historische Kring Leusden was aanwezig op onze jubiveurs in Achterveld. De auteur was aanwezig om haar boek te promoten en te signeren. Zij is lid van het bestuur van de Historische Kring Leusden en heeft vijf jaar aan dit boek gewerkt. Zoals zijzelf omschrijft, gaat *Ondergronds* over gewone mensen die in verzet komen tegen de Duitse bezetter. Alle facetten van het verzetswerk komen in dit boek ter sprake,

van hulp aan onderduikers tot gewapend verzet en spionage.

In haar boek komen vier Karels voor.

Karel Brouwer begon in Leusden met het opzetten van een systeem om onderduikers in het bevolkingsregister te legaliseren, waardoor zij een 'geldig' persoonsbewijs kregen en distributiebescheiden ontvingen. Een vorm van gewelddoos verzet door ambtenaren, waardoor onderduikers een nieuwe identiteit kregen. Een werkwijze die later landelijk werd toegepast. De auteur geeft veel achtergrondinformatie waardoor de lezer beter het gebeuren rond de Tweede Distributiestamkaart begrijpt. Naast zijn verzetswerk wordt ook de mens Karel Brouwer, net als alle personen in het boek, uitgebreid beschreven. Hoe kwamen gewone burgers tot verzet? Wat bewoog hen?

Het volgende hoofdstuk gaat over 'De Mijlpaal', het huis waar de ouders van Karel Brouwer in 1944 onderdoken. Een 'gewoon' huis, maar met dertien onderduikers. In februari 1945 vond een inval plaats, die zeer indringend beschreven wordt.

Karel de Beaufort was burgemeester van 1913 tot net na de oorlog. In dit hoofdstuk ook aandacht voor de Joodse onderduikers in zijn gemeente. Na de oorlog werd bij de Zuivering zijn gedrag tijdens de oorlog onder de loep genomen en bleek duidelijk hoe moeilijk het voor een burgemeester was om ondanks alle verordeningen een goed burgervader te blijven.

Karel van Ginkel speelt met veel anderen een rol in het hoofdstuk over de wapendroppings in Leusden. In het volgende hoofdstuk wordt hijzelf uitgebreid besproken. Zijn rol in het verzet, uiteindelijk als commandant van de Binnenlandse Strijdkrachten in Achterveld en betrokken bij de organisatie van de besprekingen over de voedseldroppings. Het betreft andere bronnen over hem, want zelf heeft hij er nooit over willen praten, ook na de oorlog niet.

Wim van Beek, beste vriend van Karel van Ginkel, kwam om het leven bij een vuurgevecht toen beiden na een verzetsopdracht op weg naar huis waren en werden aangehouden.

In het hoofdstuk over Jan Thijssen, schuilnaam Karel Groote-gast, komen de menselijke verhoudingen en conflicten binnen

het verzet duidelijk naar voren. Hoe hij tot verzet kwam, de rol die zijn familie daarin speelde, zijn arrestatie en zijn executie bij de Woeste Hoeve als represaille voor de aanslag op Rauter.

Auteur is erin geslaagd om in het hoofdstuk over de Raad van het Verzet het spionagewerk van deze verzetsgroep uitgebreid en duidelijk te beschrijven. Dit hoofdstuk overstijgt het regionale gebeuren, ook Rotterdam speelt hier een rol.

De wapendroppings in de Krimpenerwaard worden uitgebreid beschreven. De organisatie rond zo'n dropping, wat gebeurde er met de wapens na de dropping, de mooie kleding die van de parachutezijde gemaakt kon worden.

Een dieptepunt in *Ondergronds* is het hoofdstuk 'Opgerold' over de vele arrestaties door de Duitsers, die leidden tot de dood van veel verzetsmensen. Triest om te lezen hoe de ene arrestatie tot de volgende leidde, toeval een grote rol speelde en velen het leven verloren. De auteur heeft achter elk hoofdstuk in een kader de slachtoffers vermeld uit dat hoofdstuk. Een indrukwekkend eerbetoon aan de slachtoffers. Na dit hoofdstuk 'Opgerold' een lijst met veel omgekomen slachtoffers. Met net als achter elk hoofdstuk een verklaring van de noten, dit leest erg prettig.

Captain King was een geheim agent die boven Nederland gedropt was en wekenlang in Leusden actief was. Uiteindelijk wist hij via de Biesbosch bevrijd gebied te bereiken.

Na Market Garden speelde deze omgeving een rol als pilotenlijn. Een apart hoofdstuk over het werk van verzetsvrouw Hannie van den Hengel, uitgebreid aandacht voor haar rol bij de tweede overval op het Huis van Bewaring in Arnhem. In een kader 'Overvallen op gevangenen' meldt de auteur dat naast deze beide overvallen nog één geslaagde overval is geweest op het Huis van Bewaring in Leeuwarden. Onvermeld blijft dat op 6 juni 1944 (D-Day) Samuel Esmeijer 17 verzetsmensen bevrijdde uit het Rotterdamse Huis van Bewaring aan de Bergstraat. Op 4 oktober 1944 bevrijdde hij met een ploeg van 20 man 46 verzetsmensen uit het Hoofdbureau van Politie aan het Haagse Veer te Rotterdam. Op 11 december 1944 werden 31 verzetsmensen in Assen uit het Huis van Bewaring bevrijd. (Ik weet niet of er nog meer geslaagde overvallen op gevangenen zijn geweest.)

Veel aandacht voor de Voedselconferentie in Achterveld eind april 1945 op dezelfde locatie waar wij nu onze beurzen organiseren in de Moespot.

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan Kamp Neuengamme, het enige hoofdstuk zonder achteraan de opsomming van de slachtoffers uit dit hoofdstuk. Alle slachtoffers worden al in eerdere hoofdstukken uitgebreid beschreven en herdacht. Bijzonder en het bestuderen waard zijn de unieke documenten die als bijlagen aan het eind van het boek zijn toegevoegd.

De auteur is erin geslaagd een geweldig boek te schrijven over gewone mensen in oorlogstijd, die in verzet kwamen. Een regionaal boek waarin ook verzetsactiviteiten in andere steden en streken zoals Arnhem, Rotterdam en de Krimpenerwaard besproken worden.

Het is rijk geïllustreerd en kan door de vele uitgebreide kaders als naslagwerk over het verzet worden gebruikt. Juist door het uitgebreide literatuur- en bronnenoverzicht en het zeer uitgebreide persoonsregister mis ik een plaatsnamen- en zakenregister.

Een boek dat een groot publiek verdient.

Dirk Docter